

(/)

🏠 (/) > 1800-årene (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Guldalderens billedverden

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/saedelighedsfejden>)

Guldalderens billedverden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 5167

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/guldalderens-billedverden>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/guldalderens-billedverden>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/guldalderens-billedverden>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/guldalderens-billedverden&title=>)

Charlotte Christensen

Guldalderens billedverden

Gyldendal. 408 sider. Illustreret. 399,95 kr.

Af Anders Ellegaard, cand.jur.

Somme tider stilles der et spørgsmål, som dels giver anledning til undren over, at det ikke er stillet og besvaret før, og dels at det er så oplagt, at det nærmest er genialt. Et sådant spørgsmål bliver stillet og besvaret i denne bog: Hvilken kunst så man på i Guldalderen? Eller sagt på en anden måde: Blev de guldalderkunstnere, som i dag betragtes som de bedste, og hvis kunst betales i meget dyre domme, også set og anerkendt som de bedste dengang?

Guldalderen som begreb er brugt langt tilbage i tiden, men det blev et "brand" for især malerkunst i første del af 1800-tallet efter en udstilling i 1963 i Stockholm, som havde titlen: "Dansk Guldalder."

Perioden defineres her som årene 1810-1848. Det var en svær og fattig tid for Danmark: krig med England, Københavns bombardement, statsbankerot, forkert alliance med Frankrig, tab af Norge. Først omkring 1830 begyndte det at se bedre ud rent økonomisk, og i 1848 afskaffedes Enevælden.

I den første del af perioden var det begrænset, hvad den almindelige dansker kunne se af kunst. For mange var det begrænset til kirkekunst. Egentlig kunstnerisk udsmykning var forbeholdt de kongelige og adelen. I det offentlige rum var kunst begrænset til mindesmærker, som ofte blev finansieret ved indsamlinger. Selv Thorvaldsens Museum blev til ved en folkeindsamling. Jørgen Sonnes billedfrise udvendig på museet bidrog dog til kunst i byrummet. Billedverdenen i byerne omfattede butiksskilte, som kunne være udført af elever på Kunstakademiet.

Egentlige kunstsamlinger var Det Kongelige Billedgalleri (1827), Kunstkammeret, Det etnografiske Museum, Kronprins Christian Frederiks kunstsamling og enkelte private samlinger.

Teatrets drømmeverden var også en speciel billedverden. Scenografien var en væsentlig del af borgernes oplevelse af kunst. Visse teatermalere var særlig kendte og berømte. Repertoiret var både udenlandsk og dansk: blandt andre Shakespeare, Mozart, Oehlenschläger og Bournonville. Skuespil, opera, ballet. Også dengang var der problemer med økonomien og med rivalisering mellem kunstarterne.

Et særligt afsnit handler om iværksætteren Georg Carstensen, som åbnede Tivoli i 1843 og Casino og Alhambra.

Bogens hoveddel er en gennemgang af Kunstakademiets udstillinger på Charlottenborg i perioden 1810-1848. Den meget grundige og omfattende omtale af de årlige udstillinger er baseret på udstillingskataloger, H. C. Andersens dagbøger og breve til andre og oversigter over private samlinger. Udstillingerne omfattede malerier, litografier, tegninger, skulpturer og kunsthåndværk. Gennem tiden er det forskellige motiver som er valgt: landskaber, portrætter, bataljer, historie, blomster, folkelivs- og genremalerier. Med hensyn til motivvalget set i lyset af, hvad der blev udstillet i andre lande – specielt Frankrig – skal det bemærkes, at der under Enevælden var censur i Danmark, og at den blev håndhævet meget strengt. Malerierne er mest fra Danmark, Norge og Italien. Ud over Thorvaldsens og Bissens skulpturer er det hovedsageligt malerierne, som kommenteres. Der er nævnt utroligt mange navne, hvoraf nogle er kendte og andre ikke. Det påfaldende er, at nogle af de i dag kendte og dyre malere ikke er nævnt eller kun en enkelt eller få gange. For eksempel var C. W. Eckersberg, Christen Købke eller Constantin Hansen ikke så populære, som de er i dag. Rigtig mange gange er det kopier af berømte mestres malerier, som udstilles. "En god kopi i stedet for en dårlig original."

I 1825 stiftedes Københavns Kunstforening, som begyndte at lave egne udstillinger. Der var dog ikke meget konkurrence med Kunstakademiets udstillinger. Man samarbejdede og lånte billeder hos hinanden, og i bestyrelserne var det til dels "Tordenskjolds soldater." Kunstforeningen købte kunstværker og udskrev konkurrencer med pengepræmier. - I anledning af Christian VIII's kroning afholdt Kunstakademiet en udstilling, som var en historisk gennemgang af kunst fra Abildgaard og Jens

Juel til de yngste og mest moderne elever på Akademiet. Bortset fra Thorvaldsens Alexanderfrise var resten af udstillingen malerier. Værkfortegnelsen for denne udstilling er medtaget i Appendiks 2 på side 369. (Ikke side 371 som anført på side 276). Fortegnelsen viser de kunstnere og malerier, som kongen foretrak, og også hvilke kunstnere, som Akademiet syntes, var de bedste blandt de samtidige.

I de sidste år af perioden blev malerierne mere nationalistiske og man begyndte at udstille skitser til store malerier. Fotografi/daguerreotypi som medie til portrætkunst kommer frem. I 1848 dør Christian VIII, Christen Købke, Johan Thomas Lundbye og Martinus Rørbye.

De sidste afsnit handler om "Grafikken og populariseringen af billedkunsten 1810-1830" (litografi og reproduktioner) og "Dilettanter og amatører" om lærebøger til tegnekunst.

"En epoke var slut, den man har kaldt Guldalderen." Med denne udgangsreplik slutter forfatteren bogen. Der er næppe nogen, som er i tvivl om, at facit er, at Guldalderens foretrukne kunstnere og kunst ikke er de samme som nutidens.

Bagerst i bogen er der flere tilføjelser: Appendiks 1 (Danske og udenlandske samtidige kunstværker erhvervet i perioden 1810-1848 til Den Kongelige Kunstsamling), Appendiks 2 (Fortegnelse over udstillingen ved Kong Christian VIII's kroning), Noter, Litteraturliste, Takkeliste, Personregister og Billedfortegnelse. I alt 60 sider grundig dokumentation.

Bogen er flot boghåndværk. God indbinding, godt papir og gode farvetryk. Forsiden er en del af Martinus Rørbyes maleri af Kirurgen Christian Fenger med hustru og datter (1829), medens bagsiden er en del af P. C. Skovgaards maleri af Egetræer i Nordskoven i Jægerspris (1843). Begge billeder er gengivet i hel størrelse i bogen.

En omfangsrig, grundig, vigtig og tankevækkende bog om kunst og kunstforståelse og om de ændringer, der uvægerligt sker i tekniker, kunstopfattelse og præferencer i tidens løb.

[Historie-online.dk, den 20. marts 2019]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/saedelighedsfejden>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

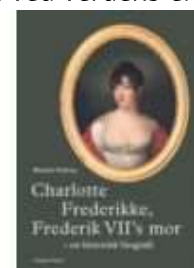
**...ET MEGET ILDE BERYGTET
FRUENTIMMER**

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/et-meget-ilde-berygnet-fruentimmer>)

KRIGEN VED VERDENS ENDE

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/krigen-ved-verdens-ende>)

**CHARLOTTE FREDRIKKE,
FREDERIK VII'S MOR**